

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЛОГИСТИКАТА НА СИСТЕМАТА ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ ПРЕЗ XXI ВЕК, ПРЕДОПРЕДЕЛЕНИ ОТ ВОЙНАТА В УКРАИНА

Володя Цветанов

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Войната между Русия и Украйна показа редица проблеми в логистиката и на двете държави като следствие на поредица от пропуски на логистиците, свързани с планирането, недооценяване на своите и подценяване на противниковите възможности, както и непълна оценка на обстановката – местност, сезон, климатични условия и др. Целта на доклада е да формулира новите предизвикателства на съвременната война, които логистиката трябва да решава в бъдеще. Също така да се идентифицират съвременните възможности и да се набележат мерки и методи за минимизирането им.

Ключови думи: логистика, рискове, война, предизвикателства.

Въведение

„Генералите винаги се готвят за миналата война“ – мисълта на Чърчил се оказа реалност в началото на войната между Украйна и Русия.

Организацията на логистиката в една война е от съществено значение за нейния изход. Войната в Украйна доказва, че липсата на пълноценно планиране на осигуряването и последващото му осъществяване в хода на бойните действия, води до допълнителни загуби и разходи, както и до непостигане на планираните срокове и неизпълнение на поставените задачи и цели.

Поради тази причина ще обърнем внимание на предизвикателствата пред логистиката, възникнали по време на войната. Обръщаме внимание на факта, че настоящото изследване се проведе в условия на тотална липса на информация и тотално превъзходство на дезинформация.

Методология на изследването

В доклада се опираме на качествената методология за изследване на действията на логистиците от воюващите държави, защото на този етап никой не е в състояние да даде достоверни количествени показатели за резултатите от бойните действия. Използвайки

индуктивния метод при разсъжденията, анализирайки достоверна и недотам достоверна информация, получена от различни източници, стигаме до относително реалистични предизвикателства пред логистиката на войната в съвременни условия.

Резултати

В резултат на проведеното изследване се доказва подценяването на логистиката и от двете воюващи държави, последвано от редица корекции в хода на войната. Това довежда до някакви положителни промени, но вече е причинило редица непланирани загуби, непостигане на поставените цели или можем направо да заявим – срив на хода на войната.

Подготовката на Русия и Украйна за евентуалната война

Ще започнем с Украйна, която въпреки постоянната няколкогодишна заплаха от изток не предприе мерки за подобряване на своята защита и възстановяването на военния си потенциал.

Съгласно информация от DW¹, позоваваща се на Global Firepower 2022, IISS Military Balance 2021 (Data before Russians invasion of Ukraine on February 24, 2022), Украйна притежава 200 000 души армия, имаща на въоръжение 2596 танка, 12 303 единици бронирана техника, 3597 артилерийски и подвижни ракетни установки, 69 бойни самолета, 34 бойни вертолета и 38 бойни кораба. А съгласно Уикипедия² към септември 2015 г. украинската армия наброява 280 000 души и повече от 120 бойни, близо 70 учебно-тренировъчни и 30 транспортни самолета, 30 бойни вертолета, повече от 2500 танка и повече от 3500 артилерийски и подвижни ракетни установки.

Разликата в числата не е основният въпрос, а къде беше тази техника при започването на войната. Защо, при положение че Украйна има самолетостроителни заводи, допусна авиационната ѝ техника да остане на земята. Предизвикателството можем да го търсим и намерим в липсата на воля от управляващите да осигурят необходимите финансови ресурси за планиране на нужните ремонти. Защото т.нар. липса на пари остави украинското небе с недостатъчна защита.

Русия (съгласно Джована Фарна, Global Firepower 2020, svobodnaevropa.bg/a/31719771.html) притежава: активни военни – 850 000 души, щурмови самолети – 1511, транспортни самолети – 445, хеликоптери – 2087, танкове – 12 420, бронирани машини – 30 122, десетки хиляди артилерийски и подвижни ракетни установки и флотска сила – 605) – сериозно подценяване на противниковите и надценяване на собствените възможности. В очакване на нов блицкриг и преобладаване на разузнавателните служби, Русия не

обърна внимание на факта, че логистиката на военни действия на чужда територия е нещо съвсем различно от тази на собствена. Нямаше нужната нагласа и подготовка за водене на война в градски условия и срещу отряди, подготвени за партизанска война.

Много са слабостите при планирането и провеждането на този въоръжен конфликт, затова ще приключим анализа на подготовката на двете страни с още няколко факта и заключения.

Една от основните допуснати слабости на воюващите държави изненадващо се оказва разузнаването. Русия не разбра, че нейните сили няма да бъдат посрещнати като на парад, подобно на операцията при анексирането на Крим (Джордж Фридман, „Геополитикал фючърс“).

Украйна, от една страна, не извърши достатъчна подготовка за собствената си сигурност, въпреки многогодишните маневри на руските войски до нейната граница, доверявайки се на „приказките“, че нападение и война няма да има, а от друга – много се осланяше на подкрепа и намеса от НАТО и ЕС, като същевременно със своите непоследователни действия охлади желанието за реална помощ от бъдещите съюзници.

Доказателство за слабото предвоенно разузнаване са уволненията и в двете страни на високопоставени членове на армията и разузнавателните служби.

Всички тези негативни факти, без да претендираме за тяхната изчерпателност, доказват, че терминът „предварителна подготовка за война“ в никакъв случай не е загубил своя смисъл.

Заплахи и проблеми пред логистиката

Предварително заявявам, че едва ли ще открием отново топлата вода, защото проблемите, определящи се от целта и предмета на логистиката, винаги са били свързани с доставката на заявените потребности, със заявеното качество и състояние, на указаното място и в определеното време с оптимални разходи.

Тази война показва, че всяко подценяване на който и да е етап от осигуряването на войските в хода на организирането и провеждането на бойните действия може да се окаже пагубно.

Ще започнем с новостите – масовото използване на дронове за разузнаване и нанасяне на координирани артилерийски, ракетни и въздушни удари. Употребата на този вид въоръжение ще доведе до нов клон в логистиката.

Използването на бронирана техника, и то на няколко отдалечени направления, значително увеличи натиска върху руската логистика. Вместо да съсредоточи логистиката си за един-единствен удар, тя трябваше да се съсредоточи върху три и повече операции.

Логистиката на основните бронирани сили, изглежда, се срива, което направи невъзможно бързото приключване на войната.

Един от основните логистични проблеми на руската армия беше недостигът на автомобилен транспорт за доставка на потребностите. Това се държи на концепцията за осигуряването ѝ в мирно време на собствена територия предимно с жп транспорт. Неотчитането на този факт доведе до редица логистични рискове, пораждащи проблеми с доставките.

Друг проблем, който също може да се определи като транспортен, е използването на местния жп транспорт, като следствие от negliжирането на овладяването на жп хъбовете, набавянето на жп карти, формирането на части за поддръжка и строителство на жп линии.

Особено внимание в хода на бойните действия трябва да се обръща на снабдяването с материални средства за ежедневна употреба – защото в някои средства за масово осведомяване се промъкнаха сведения за недостиг на хранителни продукти за руските войски.

Един стар основен проблем при водене на война е охраната и отбраната на участващите, в това число на частите и подразделенията на логистиката. Действията, които се предприемат за момента, за съжаление, не помагат.

Основно предизвикателство пред логистиката на войната е поддръжката и възстановяването на шосейните и железопътните пътища и други разрушени, но необходими обекти. Тази война предлага решаването на множество подобни задачи, защото и двете страни разрушават всичко по пътя си и в настъпление, и при отстъпление.

Голямо предизвикателство, най-вече след преместването на бойните действия, е обезвредяването на минните полета, поставяни от всяка от страните. Въпреки редицата забрани за използване на някои видове мини в световен мащаб, те все още са вид оръжие, което се използва от всички. Тяхното разминиране може да продължи с години и да бъде постоянна опасност за живеещите в този регион.

Трудна се оказа логистиката при осигуряването на бойни действия в градски условия. За тях по-подготвени се оказаха украинците, които системно се готвеха за този начин на воюване, а руснаците отново се „изненадаха“ и бяха принудени да заобикалят поголемите населени места.

Предизвикателствата на войната няма да въздействат само върху логистиката на системата за национална сигурност, а и върху икономиката на участващите в нея, като техните икономически

проблеми със сигурност ще повлияят на икономиките на редица други държави.

В тази война от едната страна е Украйна, която е подкрепяна от Европа и САЩ, а от другата е Русия, която е заклеявана от мнозинството държави в света. И какви са последствията за:

– Украйна – разрушена армия, икономика и инфраструктура, за възстановяването на които ще са необходими стотици милиарди долари и евро, които няма кои да им подари. Тази държава, заедно с Русия, е сред най-големите производители и износители на житни култури в света и многократният спад на това производство не само ще доведе до зърнени кризи в света, но и до значително намаляване на валутните ѝ приходи. Разрушенията ще се възстановяват в доста продължителен период, а при липса на работеща икономика това ще бъде трудно, въпреки очакваната от Европа и САЩ помощ.

Многото доставки на различни видове оръжие и други помощи рано или късно ще трябва да се възстановяват под една или друга форма.

– Русия – санкциите срещу нея също влияят на икономиката, като целта на Запада е тя да бъде срината или доведена до състояние, в което да не може да осигурява войната, и да се принуди населението да изрази своето несъгласие с решенията и действията на правителството. Русия от своя страна отвръща с други рестрикции към Европа и света – намаляване на доставките на газ, нефт, метали и други ценни суровини.

Основни предизвикателства пред логистиката през настоящия век, предопределени от войната Русия – Украйна, и предложения за тяхното решаване

На базата на вече идентифицираните логистични рискове и породените от тях проблеми може да се посочат някои нови или добре забравени или negliжирани стари, основани на предизвикателства пред логистиката на армията по време на война и на икономиката в периодите на военните действия и след тях:

- Основно предизвикателство днес е правдивото планиране на осигуряването на бойните действия, стъпило на реалните възможности на собствените сили и средства. Това изисква участие на повече логистици при изработването на плановете за провеждане на операциите и съгласуването им с разузнаването;
- Постоянно следене на развитието на производството на дронове и нарастването на възможностите и начините за използването им. Изследване на собствените потребности и

осигуряването им. Придобиване на средства за защита от тях чрез заявяване и получаване на техника за радиолокационно противодействие, средства за поразяване, маскировка и инженерно оборудване, изработка на тренажори, създаване на ролеви игри за подготовка и тренировка на състава, отговорен за идентифицирането и унищожаването на вражеските дроне;

- Отново се доказва ползата от многовариантното планиране на транспортното осигуряване на операциите по време на война, след подробен анализ на собствените възможности и пътната мрежа, защото недостигът на транспорт или невъзможността за използване на шосейната и железопътната мрежа може да промени хода на войната. Това планиране трябва да стъпи на сигурна информация за наличната пътна мрежа и нейните характеристики;
- Руската армия така и не успя да използва пълноценно украинските жп линии, защото тя заобикаля големите населени места с цел избягване на излишни жертви и загуби, като по този начин не овладя разпределителните гари, откъдето се управлява движението на този вид транспорт. Явно този проблем не е обследван своевременно;
- Транспортното осигуряване на бойните действия очевидно е невъзможно само със силите на армията. За целта е необходимо извършването на законови промени за улесняване на привличането на транспортни средства от националното стопанство или от различни частни транспортни фирми и организации;
- Видно е, че голяма част от ударите (артилерийски, ракетни, авиационни, с бойни групи и др.) ще бъдат насочени към обекти на логистиката. Затова свидетелстват и съсредоточените удари на руските войски по колони и обекти, осигуряващи доставки на въоръжение на Украйна от чужбина. Решаването на този проблем ще изисква по-щателно планиране с цел интегриране на превозите и доставките в бойни колони, съгласуване защитата при придвижването на логистичните колони да се включи в общата система за охрана или назначаване на целева охрана и отбрана на логистичните подразделения. Въпреки опита, най-вече от войната в Афганистан, руската армия се сблъска с редица трудности в този сектор. Нужен е сериозен анализ по така дефинирания недостатък на бойното осигуряване с цел да се изнамери някакъв сигурен начин за охрана и отбрана на логистичните

обекти, особено по време на движение, защото всичко друго води до безсмислени загуби. Добро решение на този проблем може да бъде използването на авиацията за съпровождане и поддръжка на логистичните колони, отбрана на стационарните и полевите складове, тръбопроводите и др. Благоприятно въздействие в това направление ще окажат и сформиранието и подготовката на специализирани подразделения и части за охрана и отбрана на логистиката, които да се придават на нуждаещите. Желателно е създаването на мобилни части и подразделения за евакуация и ремонт на аварирала техника, които да се дислоцират по протежение на планираните маршрути;

- Голямо, а понякога и непреодолимо предизвикателство може да бъде несвоевременното снабдяване с продукти за ежедневна употреба, от типа на храна, вода, горива, превързочни материали, боеприпаси и др., което може да доведе до срив в бойния дух на войските. Този проблем е решим с правилно планиране и запасяване на предела, което се решава с изготвянето на регламенти и организирането на тяхното изпълнение. Специално за Украйна е възможно да се появи логистичен проблем, свързан с доставеното въоръжение (танкове, БМП и др.)^{4, 5} от страните на НАТО, а именно непрекъснато осигуряване с боеприпаси, резервни части и ремонт на излезлите от строя;
- Важно предизвикателство пред логистиката е възстановяването на разрушенията по необходимата инфраструктура. За целта в мирно време трябва да се изградят и подготвят различни инженерно-строителни формирования, разузнаване на регионите за наличие на инертни материали или други потребности, необходими за строителство, възстановяване и ремонт, поддръжка на различни заготовки, необходими за поддръжката или ремонтни дейности на разрушените трасета и обекти;
- Разгледаните логистични рискове за руската армия аргументират основанието за един подробен анализ на логистиката в мирно и военно време или за различните изисквания при провеждането на отбранителна или настъпателна операция на своя или чужда територия;
- Ликвидирането на минните полета ще бъде едно от значителните предизвикателства на следвоенното възстановяване. За целта е важно, а защо не и хуманно, схемите на поставените минни полета да се пазят и споделят

при необходимост и желание. Друго решение на този проблем е формирането и подготовката на инженерни подразделения и техника за разминирание на тези полета и заграждения;

- На дневен ред отново излиза подготовката на логистиката за действие в градски, планински и други специфични условия. За целта трябва да се обърне внимание на този вид подготовка, защото осигуряването на тези видове бойни действия изисква специфично оборудване и планиране, а сраженията в градовете са сред най-скъпите и отнемат най-много време и ресурси по време на война;
- Много от слабостите по време на тази война са свързани, меко казано, с пропуски в разузнаването. Липсата на достоверна разузнавателна информация за пътища, пропускателните им възможности, логистични бази, както и за възможностите на противниковата логистика, беше постоянно предизвикателство, стоящо пред снабдяването на войските. Съвременните GPS системи, Google Maps и други подобни информационни сайтове са достатъчно средство за придобиване на необходимата информация за състоянието на пътищата в дадена страна. Това доказва, че незначителна информация и източници няма, при война на всички данни трябва да се обърща внимание.

Последните действия на двете страни навеждат на мисълта, че войната скоро няма да приключи, но определено трябва да обърнем внимание на следвоенното възстановяване на националното стопанство/икономиката³:

- със сигурност най-голямото предизвикателство, особено в Украйна, ще дойде след края на войната. Възстановяването на икономиката, а оттам – и на инфраструктурата на цялата държава, ще бъде неимоверно труден и продължителен процес;
- пред Русия предизвикателството от подобен характер е свързано с възстановяването на икономиката в период на повсеместни санкции срещу тях (повече от 6500 от 2012 г. досега⁷). Руската държава ще търси пътища да отвърне на „удара“, който получава от тези санкции, чрез доставката на различни суровини, което ще доведе до допълнителни икономически загуби, но ще повлияе отрицателно и върху икономиките на европейските държави и ще понижи стандарта на живот на населението им. За повечето хора конфликтът ще се усети като повишаване на инфлацията и увеличаване на

цените. Или както казва анализаторът от Deutsche Bank Джим Рийд: „не се залъгвайте, рискът от много по-лош изход съществува“⁶.

Някои предизвикателства пред логистиката на Българската армия през XXI век

Логистичните предизвикателства пред Българската армия (БА) не са много по-различни от тези в Русия и особено в Украйна. Въпреки непрекъснатите обещания на всички политици за промяна в развитието на БА, единственото, което се случва, е нейното редуциране. Хроничният недостиг на финансови средства не доведе до постоянно декларираната модернизация. Нивото на подготовката, а оттам – и боеготовността, постоянно се снижава поради недостига на боеприпаси, горива, акумулаторни батерии, резервни части, липсата на следгаранционно обслужване на новозакупената техника и други промени, свързани с логистиката.

Да се осланяме на факта, че сме членове на НАТО и ЕС, е меко казано, несериозно. Потвърждение за това е картината в Украйна – въпреки многото обещания за военна помощ, те не се осъществиха в пълен обем. Вярно е, че Украйна не е член на НАТО, но влизането във война на всяка държава, член на алианса, е процес продължителен, подлежащ на одобрение от редица политически и военни организации. В това време военните действия може да навлязат дълбоко в територията ни, предизвикващи голяма разруха. Затова поддръжката на боеспособността на армията, в това число на логистиката, е задължение на всички. В противен случай последствията за икономиката и за държавата в цялост, ще бъдат пагубни.

Изводи

Изводите, които може да се направят, подсказват, че с неголеми изключения, предизвикателствата пред логистиката не се променят коренно, но с много по-голяма сила се налага постоянството в работата на логистиците. Отчита се значителното нарастване на значението на разузнаването и щателното планиране в предвоенната обстановка, които да се облекчат на достоверни данни и недопускане на каквото и да е подценяване или надценяване.

Заклучение

Всяка война е грозна и тази не прави изключение с разрушенията, които двете страни причиняват. Няма война, изгодна за всички. Тежките последствия от тази ще видим и усетим скоро и те ще бъдат

не само за воюващите, за които вече споменахме, а и за Европа и по-малко – за САЩ, защото те са далече.

Предизвикателствата пред логистиката на системата за национална сигурност през XXI век не са коренно различни от тези на миналия век. Основните разлики се обуславят от иновациите и съвременните технологии, както и от новите оръжия, породени от тях.

Дроновете, заедно с новите хиперзвукови ракети, ще предизвикат създаването на нов раздел в организацията на бойните действия вследствие на нарастването на възможностите на съвременните високоточни оръжия и редица други иновации във военното дело; тактиката и стратегията ще породят нови предизвикателства пред логистиката, свързани с осигуряването на ново въоръжение, средства за защита от него и промени в изискванията на видовете осигуряване.

Недоумение будят редицата пропуски в организирането и изпълнението на логистичните задачи, породено от факта, че и в двете воюващи страни има участници във войната в Афганистан, където бяха допуснати редица подобни грешки, особено в началото ѝ. Повторението им свидетелства, че несъобразяването с опита от миналото при осигуряването на войските често води до непоправими последици.

Това доказва за пореден път, че ролята на логистиката е непреходна и първостепенна при война, което се демонстрира най-добре от гениалния познавач на войната Антоан-Анри Жомини. Според него: „Логистиката включва средствата и механизмите, които изработват плановете на стратегията и тактиката. Стратегията решава къде да действа, а логистиката довежда войските до този момент“.

Затова отношението към логистиката и нейната ефективност може да се окажат определящи за изхода на войната.

Бележки

¹ **Армиите** на Русия и Украйна: какво показва сравнението. DW Made for minds, 21.02.2022, <http://p.dw.com/p/47Jj5>.

[**Armiite** na Rusia i Ukrayna: kakvo pokazva sravnenieto. DW Made for minds, 21.02.2022, <http://p.dw.com/p/47Jj5>.]

² **Въоръжените** сили на Украйна. Уикипедия 2022, [https://bg.Wikipedia.org/wiki/Въоръжени сили на Украйна, юни 2009](https://bg.Wikipedia.org/wiki/Въоръжени_сили_на_Украйна,_юни_2009).

[**Vaorazhenite** sili na Ukrayna. Uikipedia 2022, [https://bg.Wikipedia.org/wiki/Vaorazheni sili na Ukrayna, yuni 2009](https://bg.Wikipedia.org/wiki/Vaorazheni_sili_na_Ukrayna,_yuni_2009).]

³ **Миркович**, Камен. Стопанство или икономика, 26.11.2009, <https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicThought/2010/2010-1/1.pdf>.

[**Mirkovich**, Kamen. Stopanstvo ili ikonomika, 26.11.2009, <https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicThought/2010/2010-1/1.pdf>.]

⁴ **САЩ** ще доставят съветски танкове на Украйна. 02.04.2022, <https://www.bgonair.bg/a/4-world/260948-sasht-shte-dostavyat-savetski-tankove-na-ukrayna>.

[**SASht** shte dostavyat savetski tankove na Ukrayna. 02.04.2022, <https://www.bgonair.bg/a/4-world/260948-sasht-shte-dostavyat-savetski-tankove-na-ukrayna>.]

⁵ **Чехия** изпраща танкове на Украйна в подкрепа на военните ѝ усилия. 05.04.2022, <https://www.investor.bg/centralna-i-iztochna-evropa/335/a/chehiia-izprashta-tankove-na-ukraina>.

[**Chehia** izprashta tankove na Ukrayna v podkrepa na voennite ѝ usilia. 05.04.2022, <https://www.investor.bg/centralna-i-iztochna-evropa/335/a/chehiia-izprashta-tankove-na-ukraina>.]

⁶ **Защо** санкциите срещу Русия засягат всички нас. 02.03.2022, Deutsche Welle, <https://www.dw.com>.

[**Zashto** sanktsiite sreshtu Rusia zasyagat vsichki nas. 02.03.2022, Deutsche Welle, <https://www.dw.com>.]

⁷ **Конференция** на генералния съвет на „Единна Русия“ (с участието на повече от 35 държави). 15.03.2022, изказване на Андрей Климов, зам.-председател на „Единна Русия“.

[**Konferentsia** na generalnia savet na „Edinna Rusia“ (s uchastieto na poveche ot 35 darzhav). 15.03.2022, izkazvane na Andrey Klimov, zam.-predsedatel na „Edinna Rusia“.]

За автора

Володя Цветанов е доктор, инженер, гост-преподавател в УниБИТ. Той е генерал-майор от резерва с дългогодишен стаж във Военновъздушните сили на Българската армия. Голямата част от длъжностите, които е заемал, са свързани с логистиката и осигуряването на ВВС. Притежава голям опит в организирането, осигуряването и провеждането на вътрешни и международни учения с участието на българските ВВС.

За контакт с автора: v.cvetanov@unibit.bg

**CHALLENGES TO THE LOGISTICS
OF THE NATIONAL SECURITY SYSTEM
IN THE XXI CENTURY DETERMINED
BY THE WAR IN UKRAINE**

Volodya Tsvetanov

University of Library Studies and Information Technologies

Abstract: The war between Russia and Ukraine revealed a number of logistics problems in both countries and various logistics risks that arose as a result of a series of logistics failures related to planning mistakes, underestimation of their own and underestimation of enemy capabilities, and incomplete assessment of the situation – location, season, climatic conditions and others. The aim of the paper is to formulate the new challenges of modern warfare in urban conditions in order to identify the tasks and problems that logistics must solve in the near and distant future. Also to identify in a timely manner the possible risks and outline measures and methods to minimize them.

Keywords: logistics, logistics risks, war, challenges.

About the author

Volodya Tsvetanov, PhD is a guest lecturer at ULSIT. He is a Major-General from the reserve, with many years of experience in the Bulgarian Army Air Force. Most of the positions he has occupied are related to the logistics of the Air Force. He has extensive experience in organizing, providing and performing of domestic and international trainings with the participation of the Bulgarian Air Force.

To contact the author: v.cvetanov@unibit.bg